

WERKGROEP NATUURLIJK ZEIST - WEST

20 jaar actief in en om Zeist-West

Natuurpark De Brink

Het park waar natuur, landschap en cultuurhistorie samengaan

Thema nieuwsbrief 1, november 2018

Twintig jaar geleden is in 'Natuurpark De Brink' een natuurroute aangelegd. Deze route voert door het oude landschapspark (1857) en het lager gelegen parkdeel dat in 1995 is aangelegd. Hoog tijd om deze natuurroute weer eens op te frissen. In het kader van 'Samen Duurzaam Zeist' willen wij dit unieke park weer meer bekendheid geven door het vernieuwen van de wandelroute en door het geven van informatie en excursies. We willen laten zien hoe natuur, landschap en cultuurhistorie in Natuurpark De Brink samengaan. We doen dit zoveel mogelijk samen met andere Zeister organisaties en bewoners.

In zes Thema nieuwsbrieven willen wij informatie geven over onze vorderingen, inzichten en activiteiten. Elke nieuwsbrief heeft in de binnenpagina's een uitgewerkt thema. Deze eerste nieuwsbrief gaat over het ontstaan van het Natuurpark De Brink en beschrijft daarin ook de recente geschiedenis: de grote uitbreiding van Zeist-West waaronder het woonwijkje De Brink.

Onze excursies zijn in ontwikkeling en we horen graag van deelnemers hoe die zijn ervaren. Daar leren we van voor de volgende keer. Voor ons was de eerste oriëntatie op het gehele park een ware belevenis. Zoveel moois en interessants op een kleine locatie in Zeist-West. Als u onze zoektocht wilt volgen: u kunt zich opgeven voor de volgende digitale nieuwsbrief via mirjamvankouwen@natuurlijkzeist-west.nl.

We wensen u veel leesplezier.

Mirjam van Kouwen en Emmanuelle van Tuijn

Het verouderde bord uit 2004.

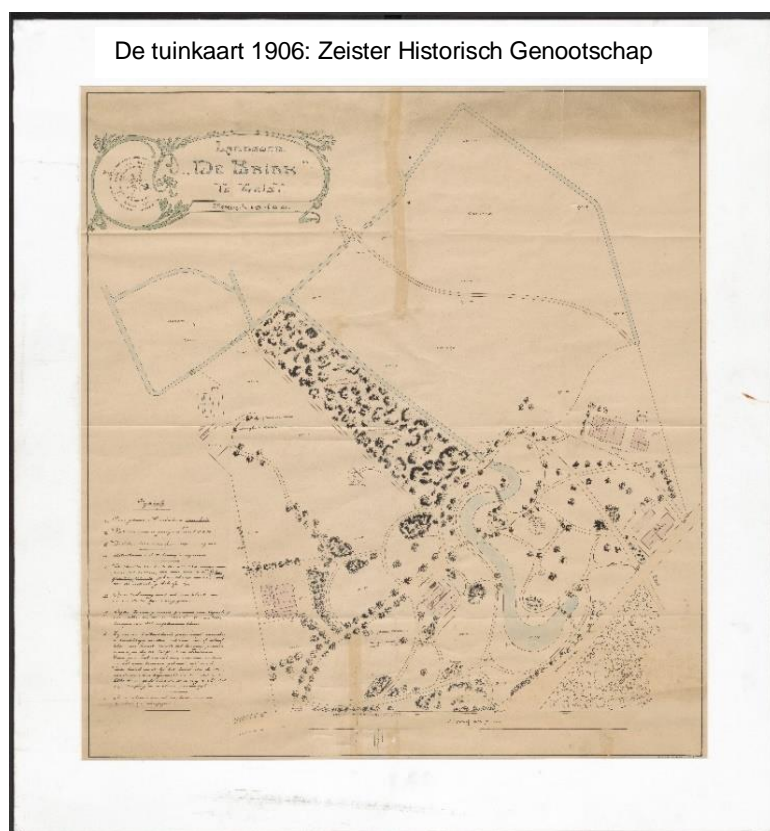
Het ontstaan van het huidige Natuurpark De Brink

Voor de ontstaansgeschiedenis van het huidige Natuurpark De Brink gaan we terug naar de tijd van de Stichtse Lustwarande, het eindigen van particuliere bewoning van huis De Brink en de enorme uitbreiding van stedelijk Zeist met de nieuwe wijken van Zeist-West

De oude Brink, het Huis De Brink met landschapspark en boerderij De Brink horen bij elkaar.

1858 – 1967. Lustwarandetijd: bouw en particuliere bewoning:

Burgemeester W.K. Huydecoper van Zeist bouwt als particulier het landgoed De Brink, bestaande uit Huis De Brink, het landschapspark en de boerderij met agrarische gronden. Langs de Kroostweg worden er arbeiderswoningen gebouwd. Het landgoed komt net naast de Oude Brink van Zeist, die nog als groene driehoek aan de Utrechtseweg herkenbaar is ten noordwesten van het landgoed en waaraan de naam van het landgoed is te danken.

1959: Blijkens een artikel in de Zeister Nieuwsbode van 21 augustus was de boerderij in de jaren vijftig nog volop in bedrijf: Er waren weiden, hooiland, een boomgaard en een moestuin. De levende have bestond uit 2 paarden en een veulen, 9 varkens, 4 pinken, 6 kalveren, 54 kalkoenen en 13 koeien. Uit het artikel blijkt ook dat boer Westeneng en zijn 2 dochters "het best naar hun zin hadden".

1969: na overlijden van de laatste bewoonster in 1967 wordt door erfgenamen Villa De Brink, Utrechtseweg 82 samen met het park aan de Gemeente Zeist verkocht. Naar wij hebben gehoord onder toezegging dat het park openbaar zou blijven. De boerderij was al eerder afgesplitst en een zelfstandig bedrijf geworden.

1971: De boerderij en weilanden worden door de Gemeente gekocht voor 390.000 gulden. Informatie mede verkregen van het Geheugen van Zeist, Dick van de Kamp.

1979: Het huis krijgt een kantoorbestemming en wordt in erfpacht uitgegeven. Het bijbehorende landschapspark blijft een openbaar park.

1970 – 1990: Nieuwbouwwijken Zeist-West.

In deze periode vindt de grote nieuwbouw plaats. Zeist krijgt de woonwijken Nijenheim, Couwenhoven, Brugakker, Crosestein, De Clomp en uiteindelijk ook de kleine woonwijk De Brink. Langs de Utrechtseweg zien we de buitenplaatsen veranderen in de bestemming kantoor en/of maatschappelijke instelling, al of niet met nieuwbouw op het terrein die de Lustwarandeparken ernstig aantasten en de buitenplaats soms onherkenbaar maken.

2007: Rijksmonument. Vanwege de gaafheid krijgen de oude Brink, het huis De Brink met het park, de toegangshekken en boerderij De Brink een aanwijzing als rijksmonument. De historische waarden zijn van landelijke betekenis.

Zonder bewoners géén Natuurpark De Brink

Halverwege de jaren 80 en begin jaren 90 van de vorige eeuw werd op de voormalige agrarische gronden van Boerderij De Brink het woonwijkje De Brink gebouwd. Terwijl de gemeente Zeist op het stuk opgespoten grond op de luchtfoto nog meer huizen wilde bouwen, drongen de bewoners van de nieuwbouwwijken aan op een openbaar park voor de bestaande en nieuwe woonwijken.

In een gezamenlijke actie van bewoners en de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is indertijd voorkomen dat het terrein geheel zou worden volgebouwd. Uiteindelijk heeft de provincie goedkeuring aan de plannen onthouden, aangezien de gemeente bij een eerdere procedure voor de bouw van de kleine woonwijk de belofte had gedaan om van de rest toch echt een park te maken! (Informatie verkregen van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. Patrick Greeven).

Op de braakliggende grond werd een miniatuur rivierenlandschap aangelegd, passend bij het laag gelegen gebied waar vroeger nog de Rijn gemeanderd heeft. Samen met het hoger gelegen oude landschapspark De Brink vormde dit samen 'Natuurpark De Brink'. Elk deel met zijn eigen ontstaansgeschiedenis en specifieke natuurwaarden.

Zeist-West kreeg zijn park, een uniek park waar Natuur, Landschap en Cultuurhistorie samengaan. Begin 2000 nam de Projectgroep De Brink, bestaande uit bewoners, natuur- en milieuorganisaties en het NMC Zeist het initiatief om hier met steun van de gemeente een natuurroute (inclusief informatieborden en natuurpadboekje) uit te zetten. Ook is indertijd een Natuurvisie voor het gehele landgoed opgesteld en ook uitgegeven. De Werkgroep Natuurlijk Zeist-West heeft in het kader van haar jubileum op zich genomen om in 2019 de informatie over het park en de natuurroute te vernieuwen.

Detail luchtfoto 1978 ter gelegenheid van de opening van 't Holle Bloc' Zeist-West door het Utrechts Nieuwsblad.

Meer over onze ontdekkingen en zoektochten in onze volgende Nieuwsbrieven.

Excursieprogramma Natuurpark De Brink 2018 / 2019

Start: Oude ingang van Park De Brink aan de Kroostweg
(even voorbij de ingang van Kinderboerderij De Brink)

18 november 2018: Landschapswandeling Natuurpark De Brink

Tijd: 14.00 uur – 15.30 uur

Tijdens deze excursie krijgt u informatie van het gehele Natuurpark De Brink (zie foto voorkant) en lopen we van 'hoog naar laag', van het Lustwarandepark De Brink naar het lager gelegen rivierenlandschapspark uit 1997. Nog herkenbaar aan de poelen in het Natuurpark.

20 januari 2019: Bomen in de winter in het oude landschapspark

Tijd: 14.00 uur – 15.30 uur

Onze Werkgroep heeft - aan de hand van oude tuinkaarten - historisch onderzoek gedaan naar de bomen van het oude landschapspark De Brink. Emmanuelle vertelt hierover. Welke bomen zien we in het oude lustwarandepark terug? Welke soorten zijn er? Wat is de functie van de bomen in het parkontwerp uit die tijd? Welke verhalen zijn over de verschillende soorten te vertellen? Zijn ze herkenbaar aan stam en kroon?

17 februari 2019: Historie De Brink en het lustwarandepark De Brink

Tijd: 11.00 uur – 12.30 uur
Bij de Brink lag in het verleden de eerste nederzetting met bewoning door mensen. Deze excursie vertelt hier over. Huis en oude park stammen uit de periode rond 1850. We nemen u mee in de beleving van de typische landschapstuin uit de lustwarandetijd. Hoe kregen ze het voor elkaar dat er tijdens de wandeling zoveel afwisseling in landschapsbeleving was? Dat dit met het tuinontwerp te maken heeft, wordt in deze excursie toegelicht.

Organisatie: Mirjam van Kouwen
Emmanuelle van Tuijn

mirjamvankouwen@natuurlijkzeist-west.nl
emmanuelle@natuurlijkzeist-west.nl